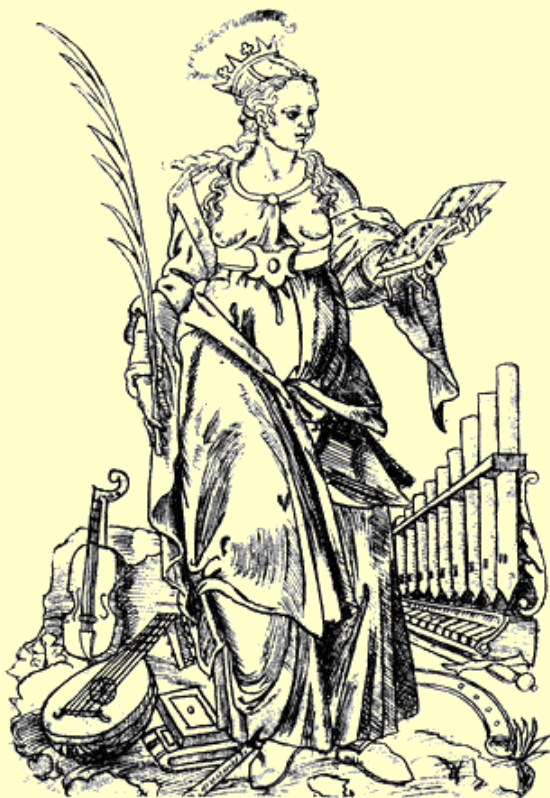

Orgaan van de Katholieke Dirigenten- en Organistenvereniging

KDOV-blad

Winter 2010

KDOV (opgericht 21 april 1917)
KDOV-blad verschijnt 4 x per jaar

Voorzitter:

Theo Menting, Mussenhorstweg 3, 7031 EM Wehl
e-mail: voorzitter@kdov.nl - tel. 0314 – 64 08 33

Secretaris:

Gemma Coebergh, Korte Begijnstraat 28, 2011 HC Haarlem
e-mail: secretaris@kdov.nl - tel. 023 - 551 68 77

Penningmeester:

ir Ben Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
e-mail: penningmeester@kdov.nl - tel. 079 - 341 85 75

Leden:

Ruud Huijbregts, Poolsterlaan 8, 5632 AN Eindhoven
e-mail: ruud.huijbregts@gmail.com - tel. 040 - 290 34 28 - fax. 0842 - 23 22 13
Jean-Pierre Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen
e-mail: organ.j.p.steijvers@hccnet.nl - tel. 0475 - 49 64 56
Anja Hendrikx, Brusselsestraat 87 A 02, 6211 PC Maastricht
e-mail: anja.hendrikx@t-online.de - tel. 043 - 325 24 72

Ereleden:

Bernard Bartelink en Kees Bornewasser

Hoofdredacteur KDOV-blad (wnd):

ir Ben Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
e-mail: redactie@kdov.nl - tel. 079 - 341 85 75

Eindredacteur KDOV-blad:

vacature

Redactie:

ir Ben Hillen, drs Ruud Hoogenboom, dr René Verwer

Doel:

De vereniging heeft ten doel de bevordering van het liturgisch en artistiek stijlbegrip van de kerkmusici, werkzaam binnen de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie en de behartiging van de geestelijke en materiële belangen van haar leden.

Voorwaarden voor het lidmaatschap:

Een bepaalde mate van vakbekwaamheid in muzikaal en liturgisch opzicht, ten minste op het niveau van de eisen voor het getuigschrift van de KDOV.

De contributie bedraagt:

€ 38,- per jaar, 65+ lid € 27,- en reeds lid tevens 65+ in 2004 € 17,-.

Postgiro: 10 31 344 t.n.v. KDOV, Zoetermeer

Website: www.kdov.nl

Opgaaf van leden en adreswijzigingen aan de secretaris.

Technische afwerking mededelingenblad: Ben Hillen

Druk & verzending: Copy-It, Zoetermeer

ISSN-nummer 1388-2341

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Redactioneel	1
Van het bestuur.....	1
Leden	4
Agenda.....	4
Berichten	5
Orgelbouwnieuws	24
Nieuwe uitgaven	25
Opleidingen, cursussen, studiedagen.....	29
Bij wijze van boeteviering.....	30

Redactioneel

Tot nu toe is er geen nieuwe hoofdredacteur en eindredacteur gevonden. Wie pakt het nu op? Als er geen opvolger komt, gaat ons bijna honderdjarige blad ter ziele.

Wie gaat de KDOV (mee)helpen? Bel mij: 079-3418575.

Ben Hillen, waarnemend hoofdredacteur

Van het bestuur

O Heiland open wijd de poort.....

Dit oude (vertrouwde) Adventslied zal deze zondagen in diverse toonaarden klinken. Een lied van verlangen, van verwachten, van uitzien naar en bidden om de Komende. Een lied dat het visioen bezingt van geopende poorten, van mensen die gered worden, gerechtigheid die zal neerdalen, dor en droog geworden harten zullen besproeid worden met dauw en regen van omhoog. Ik hoef er eigenlijk niet veel moeite voor te doen om te hopen dat dit visioen ook mag gelden voor de kerkmuziek en de kerkmusici in onze kerk.

Stel je toch voor: de poort wordt wijd geopend: nieuwe kerkmusici staan op en treden de kerken binnen. Hun muziek nodigt mensen uit, lokt, maakt nieuwsgierig en zij komen.....

De dor en droog geworden harten van velen (pastores, voorgangers, koorleden, dirigenten, organisten, kerkgangers) worden besproeid met nieuw elan van woord en klank.

Uit de hemel daalt neer een geest van pure muziek en schoonheid.

De dag breekt aan.

.....

Een bijbels, gelovig visioen is geen droom, geen utopie, maar een belofte. En.... eens gegeven blijft gegeven.....God houdt zich aan zijn Woord.

Het visioen is haalbaar, maakbaar, te doen. Dat geldt voor een nieuwe wereld die komen zal, waar brood genoeg is voor iedereen en gerechtigheid en vrede.

Dat geldt ook voor de kerkmuziek.

Wij hebben het visioen en de toekomst daarvan zelf in handen.

Ik ben erg benieuwd naar de uitslag van de enquête en hoop met u dat veel leden van de KDOV het wagen om zich (opnieuw) in te zetten voor onze vereniging, voor de kerkmuziek en vooral voor de toekomst daarvan.

Ik maak nog eens van de gelegenheid gebruik om u allen op het hart te drukken dat ik opensta voor alle kritiek, advies, tips, commentaar, hulp of wat dan ook. Laat van u horen! U mag op mij rekenen als uw voorzitter.

Over enkele weken vieren wij weer het kerstfeest.

Dat met de geboorte van het kind, ook dit visioen opnieuw geboren mag worden.

Dat wij zullen zingen en spelen dat het een lust is!

Tot meerdere eer en glorie.

Ik wens u allen een vreugdevolle Advent!

Theo Menting
voorzitter KDOV

Jaarvergadering KDOV op 4 juni 2011

De jaarvergadering is gepland op zaterdag 4 juni 2011 in Haarlem, dus niet - zoals jarenlang gebruikelijk was - in januari. Het KDOV-bestuur heeft hiertoe besloten vanwege de vele positieve reacties naar aanleiding van de laatste jaarvergadering die eveneens in de zomer werd gehouden.

Enquête leden KDOV

In november jl. hebben we u - alle leden van de KDOV - gevraagd een enquête in te vullen. Om uw rechtspositie goed te kunnen behartigen, is het nodig dat wij uw arbeidssituatie daadwerkelijk kennen en zichtbaar kunnen maken. Daar komt nog bij dat het voor uw bestuur belangrijk is om te weten wat u belangrijk vindt, welke prioriteiten u stelt en in welke mate u vindt dat het KDOV-bestuur dit goed oppakt. Bij het ter perse gaan van dit KDOV-blad heeft bijna 40% van de leden de enquête al ingevuld. De sluitings-termijn is: 15 december.

In het volgende KDOV-blad zullen wij u over de uitkomsten van de enquête informeren. (BH)

Ontwikkeling rechtspositie

Tot nu toe zijn wij (wederom) nog niet geïnformeerd over de in het vooruitzicht gestelde bespreking van het nieuwe concept rechtspositie in de Nationale Raad voor Liturgie en de Ned. Bisschoppenconferentie in het afgelopen najaar. Intussen hebben wij ons beraden op verdere stappen en mogelijkheden. Tevens hebben we met onze zusterorganisatie de KNTV besproken hoe we onze krachten kunnen bundelen. In de recente KDOV-enquête is alvast de actiebereidheid van onze leden gepolst. Wij houden u op de hoogte. (BH)

Hebben wij uw e-mailadres al gekregen?

Graag ontvangen wij uw e-mail adres, voor zover u vermoedt dat wij dat nog niet hebben. Wij willen vaker met u communiceren bijv. via een nieuwsbrief om u sneller te kunnen informeren of respons te vragen.

Graag mailen naar: webmaster@kdov.nl. Leden die toegang hebben tot het ledengedeelte van de website hoeven geen e-mailadres meer op te geven.

Toegang tot ledengedeelte nieuwe website

Hoe krijgt u toegang tot de interne website? Stuur een mailtje met het onderwerp "Website" naar: webmaster@kdov.nl. U krijgt dan een gebruikersnaam en een wachtwoord teruggemailed. Vervolgens kunt u inloggen op de website (kolom rechts) en desgewenst weer uitloggen. U kunt uw wachtwoord zelf veranderen als u dat zou willen.

Graag ontvangen wij uw reacties, vragen en suggesties per e-mail aan: webmaster@kdov.nl. Tevens ontvangen wij graag uw berichten (nieuws, concerten, jubilea, links etc.) voor plaatsing op de website te richten aan: webmaster@kdov.nl. (BH; december 2010)

Uw evenementen op de evenementenagenda van de website KDOV

Op onze website staat een agenda waarin alle voor KDOV-leden en andere kerkmusici belangrijke evenementen worden aangekondigd. Het is de bedoeling hier alle concerten en belangrijke vieringen en gebeurtenissen, jubilea van KDOV-leden aan te kondigen, om daarmee de KDOV en haar leden meer zichtbaar te maken.

Graag ontvangen wij uw concertagenda's en aankondigingen die we graag op de website zullen zetten: webmaster@kdov.nl. (BH; december 2010)

Leden

Nieuwe leden:

M. (Marcel) Mangnus, marcelmangnus@hotmail.com

Nieuw adres:

J.C. (Jos) Beijer, Kamille 35, 4102 HW Culemborg

Opzeggingen:

J.H. Ploeg - Alkmaar, drs F.A. Vodegel - Nijmegen, M.J. v.d. Burgh - Heesch, M.B.A. Smit - Lichtenvoorde.

Koninklijke onderscheiding Ad van Sleuwen

Zondag 19 september jl. heeft Ad van Sleuwen (1-10-1950) uit handen van burgemeester H.G.M. van de Vondervoort een Koninklijke Onderscheiding ontvangen. Hij is benoemd als Lid in de Orde van Oranje Nassau.

Ad van Sleuwen (woonachtig in Bergeijk op de Weebosch, docent aan het conservatorium in Tilburg), is al sinds 1970 muzikaal begeleider en organist van de Beekse Cantorij (koor) in Hilvarenbeek. Samen met de dirigent geeft hij leiding aan dit succesvolle koor. In 1976 richtte hij mede de Midden-Brabantse orgelkring op, waar hij ook bestuurslid werd. Op deze manier zorgde Ad van Sleuwen ervoor dat zijn liefde voor orgelmuziek (nog) verder werd verspreid. Hij was ook een periode bestuurslid van de Brabantse Orgelfederatie en de Koninklijke Nederlandse Organisten Vereniging (KNOV).

In 1978 besloot hij hierover een boek te schrijven: 'Tot roem van de makers', over de kunst van het bouwen van orgels. Sinds 1992 is hij bestuurslid van de door hem mede opgerichte Stichting De Beekse Toren in Hilvarenbeek. De stichting beheert de toren aan het Vrijthof en zorgt voor openstelling aan het publiek. De toren heeft een carillon waarop regelmatig concerten gegeven worden, in het bijzonder in de zomermaanden.
(BH; Gemeente Bergeijk; september 2010)

Agenda

Voor onze uitgebreide, zeer actuele agenda verwijzen we naar onze website: www.kdov.nl. In dit blad nemen we in steeds mindere mate

agendaberichten op. Graag zien we uw agendaberichten, concertaankondigingen, jubilea etc. tegemoet: webmaster@kdov.nl. (BH; december 2010)

Berichten

Muziek in de Schotse kerk

De Free Church of Scotland, bekend om haar zeer sobere liturgie met alleen ruimte voor het a capella zingen van Psalmen, staat afzonderlijke kerken voortaan toe in kerkdiensten gezangen te zingen en daarbij muziekinstrumenten te gebruiken. Het besluit viel tijdens een assemblee waar alle voorgangers vertegenwoordigd waren. Het besluit viel met 98 tegen 84. (RH; *Nederlands Dagblad*, 22 november 2010)

Première van Drentse Mis

Het Christelijk Gemengd Koor Laudate Vocalis Borger bestaat 65 jaar. Reden voor een jubileumconcert op 13 november in de Goede Herderkerk in Borger. Onder leiding van dirigent Halbe de Jong was o.a. de première van de Drentse Mis, gecomponeerd door de dirigent. Het koor- en muziekwerk is gecomponeerd in opdracht van het koor in verband met dit jubileum. Voor zover bekend is er nooit eerder een Mis in het Drents geschreven, gecomponeerd en uitgevoerd. Het is een eigentijdse prachtige muzikale compositie voor vierstemmig gemengd koor, orgel en strijkkwartet. Voor meer info: www.laudatevocalis.nl. (RH; *Nederlands Dagblad*, 12 november 2010)

Kerk mocht gescheiden organist niet ontslaan

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg zegt dat de Duitse katholieke kerk een gescheiden organist onrechtmatig heeft ontslagen. Bernhard Schüth (53) was sinds midden de jaren '80 organist en koorleider van de St. Lambertuskerk in Essen. In 1994 verliet hij zijn echtgenote, in 1995 begon hij samen te leven met een andere vrouw, die in 1997 een kind van hem verwachtte. Schüth werd daarom ontslagen. De organist diende klacht in tegen zijn ontslag en ging tot bij het Grondwettelijk Hof, maar ving overal bot. Hij kreeg gisteren gelijk van Straatsburg: het ontslag schendt het recht op eerbied voor het privé- en familieleven. Schüth had inderdaad een verplichting tot loyaliteit tegenover zijn werkgever, die zijn recht op eerbied voor het privé-leven enigszins beperkte, maar dit hield geen verplichting in om in geval van een scheiding een 'kuis' leven te leiden. (RKnieuws; 24 september 2010; DS)

Ome Willem wil meer muziek op school

Mezzosopraan Tania Kross, Moke-gitarist Phill Tilli en Edwin Rutten, bekend geworden als Ome Willem, willen dat alle kinderen en jongeren de kans krijgen om muziek te ontdekken en te maken. Ze presenteerden zich vrijdag in het Concertgebouw in Amsterdam als ambassadeurs van het nieuwe initiatief Muziek telt!, om dit zowel in het onderwijs als daarbuiten mogelijk te maken.

De meeste Nederlanders vinden dat muziek een vast onderdeel van het lesprogramma op de basisschool moet worden. Ruim de helft vindt het belangrijk dat kinderen een muziekinstrument leren bespelen, aldus onderzoek in opdracht van Muziek telt!.

Muziek Centrum Nederland, Kunstfactor en het Fonds voor Cultuurparticipatie namen het initiatief voor Muziek telt!. Musici, orkesten, podia, muziekscholen, de muziekindustrie en onderwijsinstellingen hebben zich hierin verenigd om iedereen de kans te geven de kracht van muziek te kunnen ervaren.

(Noordhollands Dagblad; 24 september 2010)

Korenfestival in Katwijk

Op zaterdag 12 maart 2011 wordt in de H. Joannes de Doperkerk een korenfestival gehouden in het kader van het honderdjarig bestaan van de parochie in 2011. De R.K. Parochie H. Joannes de Doper in Katwijk, viert van zaterdag 11 september 2010 tot en met zondag 11 september 2011 het honderdjarig bestaan van het kerkgebouw. Daarom is er een commissie 'Eeuwfeest parochiekerk' in het leven geroepen die de meest uiteenlopende activiteiten organiseert waaronder een Korenfestival!

Het festival wordt gehouden op zaterdag 12 maart 2011 in de H. Joannes de Doperkerk, Kerkstraat 70 in Katwijk. We starten om 11.00 uur en het zal uiterlijk om 16.30 uur eindigen.

Het Korenfestival is bedoeld voor alle soorten kerkelijke koren binnen onze regio, maar we stellen ook de deelname van koren van andere kerkgenootschappen zeer op prijs. In totaal kunnen er 16 koren deelnemen waarvan 3 kinderkoren.

Elk koor krijgt 10 minuten om drie liederen ten gehore te brengen: één van de liederen dient gekozen te worden met als thema "LEVEND WATER", één Nederlandstalig lied, één buitenlandstalig lied.

De koren die, naar het oordeel van de jury, het best presteren komen in aanmerking voor één van die prijzen in de vorm van een beker en een geldbedrag: 1e prijs: € 250,00, 2e prijs: € 175,00 en 3e prijs: € 100,00.

De prestaties worden beoordeeld door een deskundige jury. Alle koren krijgen direct na afloop een juryrapport, waarin naast een woordbeoordeling van de prestaties ook mogelijke tips worden gegeven voor verbetering. Het gaat er uiteindelijk om dat het koor der deelname aan dit festival geïnspireerd wordt! Er wordt ook een publieksprijs toegekend. Van ieder koor mag één koorlid zitting nemen in de publieksjury die het beste koor van de dag aanwijst.

Aanmelden vóór 15 november a.s. d.m.v. dit inschrijfformulier. Er kunnen maximaal 16 koren meedoen en deelname is op volgorde van binnenkomst.

Elk koor dat ingeschreven is ontvangt een schriftelijke bevestiging en maakt binnen twee weken € 25,00 inschrijfgeld over. Daarna wordt de contactpersoon op de hoogte gehouden van alle noodzakelijke informatie.

Er is de hele dag koffie en thee voor de volwassenen en limonade voor de kinderen verkrijgbaar. Bij aankomst betaalt ieder koor slechts € 1,00 per deelnemer (koorleden, dirigent en begeleiders) als bijdrage in de kosten voor de consumpties. Overige bezoekers betalen € 2,50 toegang.

Het programma omvat: optreden van 8 koren van 11.00 – 13.00 uur, optreden van 8 koren van 13.30 – 15.30 uur en de prijsuitreiking volgt om 16.00 uur waarna afsluiting om 16.30 uur.

Wie durft de uitdaging aan?? We rekenen op een bonte samenstelling van koren die elkaar en de aanwezige toeschouwers tonen hoe vitaal de parochies en gemeenten zijn op muzikaal gebied!

Contactadres: *Gerard de Vijlder, Sirius 29, 2221 NB Katwijk,*
g.i.vijlder@planet.nl

'Liturgie moet stilte herwaarderen'

L'OSSERVATORE ROMANO

GIORNALE QUOTIDIANO DI POLITICA RELIGIOSA
FONDATA NEL 1964

De pauselijke ceremoniemeester Guido Marini pleit in 'L'Osservatore Romano',

het dagblad van het Vaticaan, voor het gebruik van het Latijn en de herwaardering van stiltemomenten tijdens liturgische plechtigheden. Volgens Marini drukt het gebruik van het Latijn de universaliteit en de katholiciteit van de katholieke Kerk uit. "Een goed gevierde liturgie wordt gekenmerkt door de vreugdevolle afwisseling van stilte en het woord. Stilte mag zeker niet als een teken worden beschouwd van passiviteit of een gebrek aan deelname aan de liturgie.

(Kerknet; september 2010)

Andriessen/De Klerk Orgelconcours te Raalte

Op vrijdag 14 en zaterdag 15 mei jl. vond in de prachtige basiliek van Raalte het internationaal Andriessen/De Klerk Orgelconcours plaats. Het concours werd georganiseerd door het cultuurfonds van de Basiliek van de Heilige Kruisverheffing in samenwerking met de Andriessen/De Klerk Stichting.

De kandidaten bespeelden het Adema-orgel (1927), dat in 2008 vanuit de R.K. Michaëlskerk te Zwolle na een grondige restauratie door de orgelmakerij Kaat & Tijhuis naar Raalte werd overgeplaatst en dat in alle opzichten verwant is aan het oudere Adema-orgel in de St. Josephkerk te Haarlem, dat jarenlang door Andriessen en De Klerk werd bespeeld. Een ideaal instrument dus voor de vertolking van de orgelwerken van deze twee componisten. Zes kandidaten hadden zich aangemeld, vier Nederlanders en een Oostenrijkse en Zuid-Koreaanse organist, van wie echter de laatste zich enkele dagen voor het concours terugtrok.

Tijdens de eerste ronde op vrijdag 14 mei speelden de vijf overgebleven deelnemers

één werk van Albert de Klerk en twee werken van Hendrik Andriessen. Met name de Passacaglia (1929) van Andriessen, door velen beschouwd als zijn beste orgelwerk, kreeg heel verschillende maar telkens heel boeiende vertolkingen. Zijn Etude II uit de Quattro Studi (1953) bleek een uitstekende testcase: het korte transparante werkje vraagt om een grote vingervlugheid en doet een flink beroep op de stressbestendigheid van de deelnemers.

Lukas Jan Schoonbeek en Jochem Schuurman, beiden uit Groningen, en IJsbrand ter Haar uit Arnhem werden toegelaten tot de finale, die zaterdagavond 15 mei werd gehouden. Opnieuw bestond het programma uit een aantal verplichte werken. Zette de ene kandidaat De Klerks eerste

orgelwerk, Prelude en Fuga uit 1940, nogal stevig geregistreerd neer, bij de volgende was de klank veel doorzichtiger terwijl een derde speler weer de architectuur mooi deed uitkomen. Evenveel diversiteit was te horen in De Klerks Laudes Organi, een reeks variaties uit 1980, waarin een tintelende speelvreugde naar voren komt maar waarin ook een echte “serieuze wals” te beluisteren valt, vier miniaturen die een organist niet alleen de gelegenheid bieden zich muzikaal uit te leven maar ook een levendige registratiekunst tentoon te spreiden. Het derde verplichte werk was het Premier Choral (1913) van Hendrik Andriessen, een veel gespeeld werk waarin de kandidaten nogal eens moeite hadden een goed evenwicht te vinden tussen registratie en architectuur.

De jury, bestaande uit drie oud-studenten van Albert de Klerk, t.w. Gonny van der Maten, ondergetekende en Leo van Doeselaar die tevens als voorzitter fungeerde, was enthousiast over het hoge spelniveau en over de affiniteit die elk van de spelers met de taal van deze componisten had, maar tekende ook aan dat het ‘bespelen’ van de kerkruimte en het ‘ademen’ van de muziek wel eens te wensen overliet. Sommige registraties waren nogal fors aangezet en de articulatie kwam in de grote ruimte niet altijd duidelijk over.

Als winnaar werd Lukas Jan Schoonbeek aangewezen, die naar het oordeel van de jury de meest complete speler was. Hij ontving een bedrag van 1000 euro, beschikbaar gesteld door de Andriessen/De Klerk Stichting. IJsbrand ter Haar en Jochem Schuurman ontvingen respectievelijk de tweede en derde prijs. Voor elk van de deelnemers was er een aandenken in de vorm van een orgelpijp met inscriptie, beschikbaar gesteld door orgelmakerij Kaat & Tijhuis.

Lourens Stuifbergen; Nieuwsbrief Andriessen/De Klerk Stichting, najaar 2010, Jaargang 11

Kerkmusicus Willem Vogel overleden

Kerkmusicus, oud organist en cantor in de Oude Kerk te Amsterdam Willem Vogel is donderdag 7 oktober jl. overleden. Vogel is componist van een groot aantal liederen en motetten. Zijn composities worden algemeen gezien als goed zingbaar en modern. Veel cantorijen in Nederland hebben zijn werken uitgevoerd. Willem Vogel studeerde orgel bij Albert de Klerk, compositie bij Jan Koetsier en koordirectie bij Jaap Spaanderman. In 1939 werd hij organist te Amstelveen en in 1946 van de Hervormde Emmakerk te Watergraafsmeer, waar hij later ook cantor werd. Van 1961 tot 1973 was hij cantor-organist van de Nieuwe Zijdskapel te Amsterdam, waar hij een cantorij vormde.

Toen deze kapel sloot, ging de cantorij over naar de Oude Kerk en heette sindsdien Sweelinck-cantorij. Tot 1996 was Vogel als cantor aan de Oude Kerk verbonden en in de periode 1977 tot 2002 was hij daar tevens organist. Bovenstaande gegevens zijn ontleend aan de Christelijke Encyclopedie (Kampen 2005).

Vogel wordt 'de nestor van de Nederlandse kerkmuziek' genoemd. Als componist heeft hij belangrijke bijdragen geleverd aan de liturgische en kerkmuzikale vernieuwingsbeweging in de protestantse kerken na de Tweede Wereldoorlog. Zo componeerde hij onder meer verschillende toonzettingen van de vaste liturgische gebeden (onder andere de Vogelmis), veel kerkliedmelodieën die in verschillende belangrijke liedbundels terechtgekomen zijn, koraalbewerkingen voor orgel en een volledige jaargang Evangeliemotetten.

Willem Vogel is 90 jaar oud geworden.

Muziek Centrum Nederland heeft een overzicht van de werken van Vogel op internet geplaatst (zie het bericht op www.kdov.nl)
(BH; IKON; oktober 2010)

Dichter Willem Barnard overleden

Theoloog, dichter en schrijver Willem Barnard is op 21 november jl. op 90-jarige leeftijd overleden. Barnard schreef tijdens zijn leven talloze gedichten en werkte jarenlang mee aan het Liedboek voor de Kerken.

Barnard schreef in totaal 76 van de 491 liederen van het Liedboek van 1973. Enkele daarvan zijn uitgegroeid tot klassieke kerkliederen. Daarnaast werkte Barnard mee aan de berijming van de psalmen. Naast kerkelijk dichter was hij ook actief als wereldlijk dichter en schreef hij veel poëzie.

Barnard kwakkelde al enkele jaren met zijn gezondheid; hij was nog altijd helder van geest, maar door een heupfractuur was hij de afgelopen drie jaar gebonden aan een rolstoel. Toch bleef hij iedere zondag trouw naar zijn kerk gaan: de oud-katholieke St.-Gertrudiskathedraal in Utrecht.

De NCRV bracht onlangs de cd 'Mens in wind en vuur' uit met een verzameling liederen van Barnard. De dichter zelf kon nog aanwezig zijn bij de presentatie.

(BH; RKnieuws; IKON; 21 november 2010)

Naar een erkenning voor Orgeladviseurs

In samenwerking met Hobéon Certificering heeft een aantal organisaties het initiatief genomen om tot een Erkenningsregeling Orgeladviseurs te komen. De erkenningsregeling wordt ontwikkeld in samenwerking met de Katholieke Klokken en Orgelraad, de Commissie Orgelzaken van de Protestantse Kerk Nederland, het College van Orgeladviseurs Nederland en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Het doel van de erkenningsregeling is de borging van kwaliteit en de deskundigheidsbevordering van personen die adviseren bij restauratie en nieuwbouw van orgels. De regeling wordt ontwikkeld vanuit de gedachte een standaard in het leven te roepen waaraan professionele orgeladviseurs hun kwaliteit kunnen toetsen. De regeling toetst het functioneren van de adviseurs op drie dimensies: de inhoudelijke deskundigheid van de adviseur, de kwaliteit van de resultaten en de kwaliteit van de bedrijfsvoering. De adviseurs worden op hun individuele deskundigheid beoordeeld.

Op het ogenblik is het merendeel van de orgeladviseurs verenigd in het College van Orgeladviseurs Nederland. Doelstelling is om na invoering van de erkenningsregeling alle bij het CvON aangesloten adviseurs te laten erkennen. Deze erkenning kan eventueel voorafgegaan worden door een opleiding tot orgeladviseur bij de Stichting Landelijke Opleiding Tot Orgeladviseur.

Hobéon Certificering zal optreden als uitvoerend bureau voor het de Erkenningsregeling Orgeladviseurs. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Miriam Bijkerk, adviseur, tel. 070-3066800 e-mail: m.bijkerk@hobeon.nl (Hobeon, Den Haag, 8 oktober 2010)

Radioprogramma brengt klassiek voor kinderen

CLASSIC *f*M Classic FM zendt voortaan iedere zaterdag- en zondagochtend klassieke muziek uit speciaal voor kinderen. Het programma Klassiek voor kids is vanaf 14 augustus te horen, meldde de radiozender vrijdag. Het programma werd al ieder jaar uitgezonden tijdens de herfstvakantie, maar is nu dus wekelijks te beluisteren. Volgens Classic FM kunnen kinderen op deze manier kennismaken met klassieke muziek.

Tijdens het radioprogramma is muziek te horen als Peter en de Wolf van Prokofiev, het Carnaval der Dieren van Saint-Saëns en bewerkingen van bekende opera's. Speciaal voor baby's wordt er muziek gedraaid uit films als Harry Potter en Fantasia. Kinderen die zelf een instrument bespelen mogen een opname insturen en maken kans op een radiodebuut. (BH; www.nationaleonderwijsgids.nl; oktober 2010)

Kerkmuzikaal deskundigen per koorkring in Bisdom Roermond

Bij de uitvoering van het Beleidsplan 2010-2015 van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond heeft het oprichten en herstellen van de dekenale structuren die het de NSGV mogelijk maken de koren en hun dirigenten te bereiken prioriteit. Dit betekent dat in de dekenaten waar koorkringen functioneren aan de koorkringbesturen ingevolge het bepaalde in artikel 18 van het diocesane Reglement voor de Koorkringen een kerkmuzikaal en liturgisch deskundige dient te worden toegevoegd. In de dekenaten waar geen koorkring meer functioneert dient door de deken een kerkmuzikaal en liturgisch deskundige wordt benoemd.

Thans zijn in onderstaande koorkringen de volgende kerkmuzikaal en liturgisch deskundigen benoemd. Venray: Mw. R. Gardeniers en A. Voesten; Horst: A. Voesten; Venlo-Tegelen: Mw. M. Maessen-Scherjon; Helden: A. Voesten; Weert: Zeh. H. Notermans en B. van Helvert; Roermond: Heh. R. Merx en mw. K. van de Wal; Thorn: Heh. R. Maessen en D. Jansen; Echt: J. Gisberts en H. van Pol; Susteren: Heh. W. Geurts en mw. I. Janssen-Widdershoven; Heythuysen: J.P. Steijvers en M. Francot; Heerlen: Zeh. E. Smeets en J. Konieczny.

(Bisdom Roermond; Nieuws van de NSGV; oktober 2010)

Abdij Solesmes vierde 1000-jarig bestaan

De benedictijnen van de beroemde abdij van Solesmes hebben op 12 oktober jl. in een plechtige mis het 1000-jarig bestaan van hun klooster gevierd. Hoofdcelebrant was de speciale gezant van de paus, kardinaal Jean-Louis Tauran.

Belangrijke rol

Solesmes speelde een belangrijke rol bij de heropbloei van de Orde van Sint Benedictus en de vernieuwing van de Romeinse ritus in de vorige eeuw. De abdij is ook het wereldwijde centrum van het gregoriaans.

Dom Guéranger

De abdij in de regio Pays de la Loire werd in 1010 gesticht door graaf Geoffroy de Sablé. In 1791, tijdens de Franse Revolutie werd zij opgeheven, maar in 1837 werd zij door Dom Prosper Guéranger opnieuw opgericht. Ook daarna werden monniken er door opeenvolgende antiklerikale wetten (1880, 1882, 1901) meermaals verdreven, tot zij er zich in 1922 definitief vestigden.

Gregoriaans

De monniken van Solesmes werden wereldwijd bekend door hun inspanningen om het gregoriaans in zijn oude luister te herstellen en de

heruitgave van de belangrijkste oude handschriften met gregoriaanse gezangen. Hun aandacht voor de kerkmuziek gaf tevens een belangrijke impuls aan de zogeheten Liturgische Beweging uit het begin van de twintigste eeuw.

(BH; KatholiekNederland; 12 oktober 2010)

Salesiaan leidt koor van Sixtijnse Kapel

Paus Benedictus XVI benoemde zaterdag de salesiaan Massimo Palombella tot nieuwe dirigent van het koor van de Sixtijnse kapel, het belangrijkste koor van het Vaticaan. De 43-jarige Palombella volgt Giuseppe Liberto op, die het koor leidde sinds 1997. De nieuwe dirigent is afkomstig uit Turijn en studeerde theologie en muziekwetenschappen. Hij verdiende eerder al muzikaal zijn sporen als oprichter en dirigent van het interuniversitair koor van Rome, waarmee hij talrijke cd's opnam. Hij is tevens raadgever van het bureau voor de liturgie van de Italiaanse bisschoppen. Massimo Palombella was eerder al gastdirigent in het Vaticaan, onder meer voor de slotwake van het jaar van het priesterschap.

(BH; KerkNet; Rad/Vat; 18 oktober 2010)

Duitse bisschop wil popmuziek uit kerk weren

Mgr. Gerhard Ludwig Müller, bisschop van Regensburg, wil terug liturgische muziek in de huwelijksvieringen. Popmuziek, romantische muziek en klassieke muziek horen tijdens deze vieringen niet thuis, aldus de bisschop. Zelfs ontroerende liedjes als die van Elton John of Andrea Bocelli zijn niet geschikt voor de liturgie, stelt bisschop Müller in een artikel in het tijdschrift 'Gottesdienst'.

'Een huwelijksviering moet rekening houden met de algemene regels van de liturgie en van de kerkmuziek', staat te lezen op de internetsite van het bisdom Regensburg. Bij twijfel over liederen moeten de priesters de Vaticaanse instructie 'Musicam Sacram' (1967) raadplegen, aldus het bisdom.

Zelfs de klassieke stukken zoals 'De huwelijksmars' van Felix Mendelssohn of 'De mars der verliefden' van Richard Wagner vinden geen genade in de ogen van de prelaat, die zich verzet tegen alle mogelijke amusementsmuziek in de kerk. 'Deze muziek past tijdens de burgerlijke huwelijksplechtigheid maar niet tijdens de kerkelijke viering', stelt de bisschop van Regensburg.

(BH; RKnieuws; 19 oktober 2010)

Katholieke kritieksite mag niet publiceren

Op sommatie van de advocaat van de Vereniging voor de Latijnse Liturgie verschijnt op de website www.rkklokkenluiders.nl momenteel geen informatie. Op de website zouden misstanden van het bestuur van de rooms-katholieke Vereniging worden geplaatst. Dat meldt het Nederlands Dagblad. In afwachting van het kort geding is publicatie op de site opgeschorst. De site zou onder meer inkomende en uitgaande mails van de vereniging willen plaatsen, en dat zou in strijd zijn met de privacy.

De Vereniging voor Latijnse Liturgie zet zich in voor het behoud van de mis in het Latijn en de gregoriaanse zang in de Rooms-katholieke Kerk. (BH; Kerknieuws; 23 oktober 2010)

Theoloog Samuel Goyvaerts over jongerenvieringen en moderne kerken: 'Onvertrouwde en vreemde roept mysterie op'

Hoe wordt de liturgie zo gevierd dat ze jong en oud raakt? Zijn aparte jongerenvieringen wenselijk om hen aan te spreken? Moet het kerkinterieur bij de tijd worden gebracht om ook zinzoekers te bereiken? Die vragen houden velen in de kerk bezig. Vanuit zijn onderzoek en zijn ervaringen in de jongerenpastoraal en -liturgie zoekt ook Samuel Goyvaerts antwoorden op die vragen.

Samuel Goyvaerts hield tijdens de Vliebergh-Sencieleergang over 'De jeugd van tegenwoordig' in Leuven een gesmaakte lezing over jongerenliturgie. Meteen trok hij de aandacht van zijn publiek door de vraag te stellen of aparte vieringen voor jongeren wel nodig zijn. "Uiteraard zijn er situaties waarin er alleen jongeren zijn: tijdens een kamp of op school, bij wereldjongerendagen of Taizévieringen. Maar moeten parochies aparte jongerenvieringen houden? 'Nu halen ze de weinige jongeren die er zijn ook nog weg', verzuchten de kerkgangers dan. Daarenboven houdt 'intergenerationeel' vieren een grote rijkdom in, waarbij ouderen vaak blij zijn nog jongeren in de kerk te zien en jongeren zich gesteund weten door een bredere gemeenschap", zei Goyvaerts.

"Voor jongeren is niet zozeer de liturgie of de Bijbel het probleem, maar wel het ontbreken van een (h)echte kerkgemeenschap. Nochtans draait het in de kerk en de liturgie rond het vormen van gemeenschap. Het Griekse woord 'liturgie' wijst in die richting. Het is een samenstelling van 'laos', volk – het gemeenschapsaspect –, en 'ergon', werk. De gemeenschap tussen God en zijn volk wordt bewerkt in de liturgie", merkt de wetenschapper van de faculteit Godgeleerdheid van de K.U. Leuven op.

Keuzevrijheid

Jongeren zijn gevoelig voor authenticiteit, ook als het gaat over liturgie. “Dat begint bij vrijheid, openheid en respect voor elkaar. Jongeren moeten vrijwillig kunnen deelnemen aan vieringen. Als ouder of leraar kun je het wenselijk vinden dat kinderen kennismaken met de kerk en haar liturgie. Dan is er een zekere verplichting aanwezig, maar naarmate ze ouder worden moet hun keuzevrijheid vergroten”, merkte hij op. “Toch kunnen aanbevelen en verplichten samengaan. Vanuit een keuzeactiviteit voor het vak religie konden studenten van de Katholieke Hogeschool Limburg deelnemen aan Pelgrim '10, de staptocht voor jongeren in het palmzondagweekend. Hoewel er studiepunten aan verbonden waren en zij amper vertrouwd waren met kerk en geloof, kwam een aantal van hen ons achteraf bedanken voor de mooie ervaring die ze tijdens die tocht en vooral bij de vieringen mochten meemaken”, zegt Goyvaerts die als begeleider meeging.

Geef een teken van vrede

Voor jongeren is lichamelijke uitermate belangrijk. “Niet toevallig slaan Taizévieringen en pelgrimstochten aan. Daar komen weinig teksten aan te pas, behalve korte Bijbelverzen of de lezingen van de dag. Voor een authentieke liturgie moet je de teksten niet per se aanpassen, het gebedskarakter niet afzwakken en de verwijzingen naar God niet laten vervagen. De vreemdheid van Bijbelteksten hoeft geen struikelblok te zijn voor jongeren. De confrontatie met het onbekende kan net iets doen oplichten van het mysterie.”

Vooraf het samen zingen en muziek spelen raakt jongeren sterk. “Ze willen daadwerkelijk betrokken zijn en dat kan door wat gitaar of dwarsfluit te spelen en te zingen. Typisch bij veel jongerenvieringen is dat ze bij de vredeswens volop handen drukken, knuffels en kussen geven. Jongeren staan er versteld van dat in hun parochie nauwelijks iemand beweegt bij de vredeswens”, vervolgt Goyvaerts.

Tast- en ruikbaar

“Jongeren houden van symbolen zoals wierook. Die maken het voor hen ‘echt’, tastbaar en ruikbaar. Zij vinden het belangrijk elkaar de hand te geven bij het Onzevader, kaarsen aan te steken, op te staan en te knielen in plaats van altijd neer te zitten, het evangelie voor te lezen uit een boek, een aandenken aan de viering mee te krijgen naar huis”, somde de vrijwilliger in de jongerenpastoraal op. “Om Gods aanwezigheid te ervaren – ook al is dat pure genade –, heb je authenticiteit en participatie nodig. Het is zoals met liefdeservaringen. Die heb je niet in de hand, maar een romantisch diner met kaarslicht maakt het alvast makkelijker om daarvoor open te staan. Het niet-alledaagse, vreemde en onvertrouwde roept het mysterie op.” Eucharistie vieren met jongeren is niet evident. Toch meent de theoloog dat de kerk dat moet aandurven. Bezinningen of gebeds-

diensten vervangen de eucharistie niet, al hebben ze een catechetische en initiërende waarde. “Belangrijk is het voorbeeld dat de liturgische voorgangers geven. Zij moeten zelf biddende mensen zijn die niet over, maar tot God spreken”, besloot Goyvaerts.

(Kerknieuws; 16 oktober 2010; Tertio)

Onderscheiding broer paus en dirigent wordt kardinaal

Georg Ratzinger (83), de voormalige kapelmeester van het koor Regensburger Domspatzen en broer van de paus Benedictus XVI, is in Rome geëerd met de prijs van de Fondazione Pro Musica e Arte Sacra. Dezelfde eer viel de voormalige leider van de Cappella Sioxtina te beurt, Domenico Bartolucci (93). Bartolucci wordt in het consistorie van 20 november kardinaal gecreëerd. Ook Clemens Hellsberg (58), bestuurslid van de Wiener Philharmoniker, kreeg de onderscheiding. De ‘Fondazione’ organiseert regelmatig concertreeksen in Romeinse kerken.

(Katholiek Nieuwsblad, 20 okt. 2010)

Bonum est: nieuw gregoriaans programma

Vanaf 14 november 2010 presenteert de Concertzender een nieuw wekelijks programma over het gregoriaans: ‘Bonum est’, samengesteld door Geert Maessen. Daarin zullen zoveel mogelijk aspecten van het gregoriaans aan bod komen, maar tegelijkertijd zal er (voor zover mogelijk) ook een accent komen te liggen op raakvlakken met de tiende-eeuwse praktijk.

Leidraad daarbij zijn drie voor de hand liggende invalshoeken:

1. de liturgische kalender (welk feest vieren we vandaag ...)
2. de actualiteit (CD's, uitvoeringen, festivals ...) en
3. verwante tradities (christelijk, niet-christelijk, gecomponeerd ...).

‘Bonum est’ wordt uitgezonden op zondag van 17:00 tot 18:00 uur, met herhalingen na acht en na twintig dagen (op maandag en zaterdag van 12:00 tot 13:00 uur). Ontvangstmogelijkheden: www.concertzender.nl.

(BH; Concertzender; 2 november 2010)

Leonard wil strengere naleving liturgie

Priesters moeten weer een kazuifel dragen. Daarnaast moet het duidelijk zijn dat leken de taken van een priester niet kunnen vervullen en tenslotte mogen 'dichterlijke alternatieven' het Gloria, Credo en Sanctus tijdens de mis niet vervangen. Dat schrijft de Belgische aartsbisschop Léonard in het oktobernummer van Pastoralia, het maandblad van het aartsbisdom. In september pleitte hij ook al voor een strengere naleving van de liturgie.

De aartsbisschop betreurt het dat hij de regels moet verduidelijken, maar vindt het wel belangrijk om te doen.

(BH; IKON; 5 november 2010)

Driehonderd leden van kinderkoren bijeen op dankjeweldag

Ruim driehonderd kinderen waren bijeen op de Dankjeweldag voor kinderkoren zoals die werd gehouden op zaterdag 6 november in Panningen. De dag vormde tevens de afsluiting van het driejarige project Da Capo. Ook werd een nieuwe kinderkorenwebsite gepresenteerd.

Veel parochies in het bisdom hebben een kinderkoor. Daarnaast zijn er nog tal van kinderkoren die als zodanig niet als kerkkoor te boek staan maar wel bij allerhande gelegenheden in de kerk zingen. Er komen in Limburg dus van noord tot zuid heel wat kinderen met regelmaat zingend in de kerk. Om al die kinderen een keer dank je wel te zeggen werd er vorig jaar - bij het 450-jarig bestaan van het bisdom - een speciale dag voor hen georganiseerd in Heerlen. Op verzoek van menig deelnemend koor werd dit jaar wederom zo'n dag gehouden, nu als afsluiting van het driejarige project Da Capo voor kinderkoren.

Dit stimuleringsproject voor kinderkoorzang heeft in de voorbije jaren op tal van plekken in Limburg een plaatsgevonden. Stemvorming vormde de hoofdmoot van het project, dat bestond dankzij een samenwerkingsverband tussen de Nederlandse Sint Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond, het Huis voor de Kunsten Limburg, de stichting Verenigde Nederlandse Korenorganisaties Limburg en het SKaN-fonds.

Hulpbisschop Everard de Jong opende de dag met gebed. Hij vertelde daarbij dat hij vroeger zelf ook bij een kinderkoor had gezeten, dat hij daar op zijn 13de (toen hij naar de middelbare school ging) mee was gestopt en daar later spijt van had. "De heilige Augustinus, een groot kerkvader, heeft eens gezegd dat zingen in feite dubbel bidden is. Laten we daarom met het bidden van een Wees Gegroet dank zeggen aan God voor de stemmen die we hebben gekregen," aldus de hulpbisschop.

Vervolgens waren er diverse workshops, variërend van jazzdans, hiphop en streetdance tot zang, spel en orgel.

Ook leerden de deelnemende kinderen in de workshop 'Sign Language' het Onze Vader in gebaren en konden ze bij de percussieworkshop met een speciaal muziekinstrument een ware Braziliaanse percussieband vormen.

Ook repeteerden verschillende kinderkoren samen om daarna in een miniconcert enkele gezangen ten gehore te brengen.

Kinderkoren uit diverse delen van het bisdom namen deel aan de dag, van Landgraaf tot Broekhuizen en van Stramproy tot America. Aan het eind van de dag werd een nieuwe kinderkorenwebsite gepresenteerd:

[www.kinderkorenlimburg.nl](http://www.kinderkoren limburg.nl).

De dankjeweldag werd gecombineerd met een minisymposium voor allen die kinderkoren begeleiden, van dirigenten tot en met ondersteuners en portefeuillehouders binnen kerkbesturen. Daar spraken onder meer dirigent Harrie Spronken over het praktisch werken met verschillende leeftijds-categorieën, Annie Jansen over wat er op het vlak van stemvorming mogelijk is en Bert Stolwijk over zijn ervaringen met het Da Capo-project. *(Bisdom Roermond; 7 november 2010)*

Informatie over de auteurswet door het Bisdom Roermond

In het verleden heeft de diocesane afdeling van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond met enige regelmaat bij de besturen van kerkelijke zangkoren aangedrongen op een juiste toepassing van de auteurswet. Het is echter van belang erop te wijzen dat niet alleen de besturen van kerkelijke zangkoren verantwoordelijk zijn voor een juiste toepassing van de auteurswet, doch ook de kerkbesturen. Daarom ontvangen de kerkbesturen komende week een brief met bijlage waarin op beknopte en duidelijke wijze wordt ingegaan op deze verantwoordelijkheid.

Een kerkkoor wordt – juridisch gezien – aangemerkt als een werkgroep van het kerkbestuur en derhalve is het kerkbestuur juridisch eindverantwoordelijke voor de handelingen van het bestuur van een kerkkoor m.b.t. de toepassing van de auteurswet.

Koorbesturen, en derhalve ook kerkbesturen, komen met name in aanraking met de auteurswet bij het vermenigvuldigen / kopiëren van bladmuziek. Het zonder toestemming van de rechthebbende kopiëren van bladmuziek is in strijd met de auteurswet.

De NSGV roept koor- en kerkbesturen op de in de brief aanbevolen strategie om te komen tot een legale koorbibliotheek ter harte te nemen en dienovereenkomstig te handelen.

(Bisdom Roermond; Nieuws van de NSGV; november 2010)

Liturgia Domestica

Byzantijns Koor Indrik is gestart met de repetities voor een bijzonder project. Op het programma staat de Liturgia Domestica van Alexandr Gretsjaninov, die in Nederland nog nooit eerder werd uitgevoerd. Dit elfdelige werk werd in 1917 gecomponeerd voor gemengd koor met orgelbegeleiding. Omdat de Russisch Orthodoxe Kerk vasthield aan de zang zonder begeleiding was de Liturgia Domestica alleen als concert te beluisteren. In de maanden april en mei zal het Byzantijns Koor Indrik dit werk in samenwerking met enkele andere koren uitvoeren op vier plaatsen in Noord-Holland. Deze koren staan onder leiding van Serge Latychev, die veel aandacht besteedt aan koorclank en de harmonie tussen de stemmen.

Zangers en zangeressen die het een uitdaging vinden om mee te doen zijn van harte welkom om hieraan op projectbasis deel te nemen. De Byzantijnse zang vereist geen speciale vaardigheden en de teksten zijn fonetisch genoteerd zodat het voor niemand een belemmering hoeft te zijn. Voor informatie indrikhoorn@hotmail.com en/of telefoon 0229-245626. (*Westfries Dagblad; 15 november 2010*)

Liturgisch Congres: Liturgie na Vaticanum II

Op maandag 15 en dinsdag 16 november 2010 heeft een 300-tal belangstellenden deelgenomen aan het 55ste Liturgisch Congres in Blankenberge (B). Het thema van dit jaar was: 'Liturgie na Vaticanum II. Een balans'.

In een eerste bijdrage toonde prof. Mathieu Lamberigts aan dat het ontstaan en de groei van de Liturgische Beweging sinds het begin van de 20ste eeuw in verband moet worden gezien met de maatschappelijke ontwikkelingen in Europa. Duidelijk werd ook dat de grondideeën van de liturgische hervorming in deze jaren hun voedingsbodem hadden. Dominicaan Peter D'Haese, die gedurende 35 jaar als secretaris van de I.C.L.Z. de liturgische vernieuwing na Vaticanum II begeleidde, riep de krachtlijnen in herinnering van 'Sacrosanctum Concilium', de Constitutie over de heilige Liturgie (4 december 1963). Vervolgens ging prof. Gerard Rouwhorst in op de belangrijkste beslissingen uit deze Constitutie: de meer uitgebreide lezing van de Schrift, de bevordering van de actieve deelneming van alle gelovigen aan de liturgie en de transparantie van de vieringen. Vertrekkend vanuit een aantal evaluaties van de kant van het leergezag, theologen, pastorale verantwoordelijken en gelovigen, formuleerde Joris Polfliet, huidig secretaris van de I.C.L.Z., enkele aanzetten voor een bilan van de actuele situatie. Aansluitend bij deze algemene schets van de voorbereiding, uitwerking en receptie van de liturgische hervormingen, brachten Mieke Roelants en Myriam en Frank Teirlinck-Dejonghe een getuigenis over hun ervaringen met de liturgie, vóór en na het Concilie.

In een tweede beweging diepte het congres enkele bijzondere vraagstukken uit. Prof. Jan De Maeyer toonde de interactie aan tussen de moderniteit, de Liturgische Beweging en de vernieuwing van de religieuze kunst en architectuur tussen 1900 en 1950. Vanuit de analyse van de liturgie van Allerheiligen schetste prof. Joris Geldhof de wezenlijke kenmerken van de gemeenschap die de christelijke liturgie eigenlijk nodig heeft om haar wezen en doel te kunnen realiseren. Professor emeritus Paul De Clerck ten slotte stelde de vraag of de diepe intuïties van het missaal van Paulus VI al voldoende zijn doorgedrongen in de geloofsbeleving van de gelovigen: "Hebben we al geleerd om niet te bidden tijdens de eucharistie, maar om de eucharistie te bidden?"

Op dinsdagnamiddag konden de congresdeelnemers in vijf werkwinkels facetten van de liturgische praktijk verder uitdiepen: de liturgische pastoraal in verband met de kinderdoop en de ziekenzalving, mogelijkheden tot zelfevaluatie van het liturgische handelen, de bevordering van een authentieke eucharistische vroomheid en de zoektocht naar een geslaagde combinatie van Gregoriaanse en Nederlandstalige gezangen.

Het congres werd afgesloten met een indringende slotconferentie door Mgr. Jozef De Kesel. Volgens de bisschop van Brugge blijft de wens van de concilievaarders – de wil tot ‘aggiornamento’ door herbronning - uiterst actueel. Hij stipte ook vijf concrete werkterreinen aan: een juiste interpretatie van de ‘actieve deelname’ en een dieper begrip van de ‘liturgische gemeenschap’, de identiteit van de christelijke liturgie, de betekenis en beleving van het eucharistisch gebed en de aandacht voor liturgische vorming en initiatie. Tijdens dit Liturgisch Congres klonk het besef duidelijk door: Vaticanum II ligt helemaal niet achter ons. Er is nog veel werk te doen om de rijkdom en de diepe intuïties ervan verder te ontdekken en te integreren in het leven van de Kerk.

De teksten van de inleidingen zullen gepubliceerd worden in het Tijdschrift voor Liturgie.

(KerkNet; 17 november 2010)

Website voor Vespers en Laudens

Steven van Roode wijst u op zijn website, waar u boekjes voor de zondagse vespers en laudens gratis kunt downloaden. Alle boekjes zijn in het Latijn en met de Gregoriaanse gezangen volgens de Ordo cantus officii. Tevens vindt u er boekjes voor de complete en enkele boekjes die hij in opdracht maakte. <http://www.transitofvenus.nl/LiturgiaHorum/>

(BH; Steven van Roode, Breda; november 2010)

Illegale organist komt kerken Delfzijl en Kloosterburen duur te staan

De rooms-katholieke parochies van Kloosterburen en Delfzijl zijn vorig jaar op de vingers getikt door de Arbeidsinspectie. De parochies lieten vijf jaar lang hun kerkorgel bespelen door een man uit Guatemala die niet beschikte over een werkvergunning.

De parochies kregen daarvoor in eerste instantie een bekeuring opgelegd van ieder 8000 euro. De Arbeidsinspectie verwijt de parochies dat zij verzuimden een werkvergunning aan te vragen voor de buitenlandse kerkorganist van 41 jaar. Volgens pastor Peter Wellen handelden de beide kerken te goeder trouw. “Natuurlijk hebben we de organist vooraf naar zijn verblijfspapieren gevraagd. Daarin stond vermeld dat de man niet mocht

werken 'met uitzondering van arbeid van bijkomende aard'. Op grond van die aantekening meenden wij dat hij gerust orgel kon spelen.”

Het stoort Wellen dat de Arbeidsinspectie de maximale boete opgelegde aan de parochies voor dit economisch delict. De beide kerken stapten naar de rechtbank die de kerken gedeeltelijk gelijk gaf. De rechtbank verlaagde de boetes tot 4000 euro (Kloosterburen) en 6000 euro (Delfzijl). Ook met deze mildere uitspraak kunnen de kerken niet leven. Zij zijn in beroep gegaan bij de Raad van State.

(BH; Dagblad van het Noorden; 21 november 2010)

Inschrijving Nationaal Middenkorenfestival 2011 geopend

De inschrijving voor de vijfde editie van het Nationaal Middenkorenfestival 2011 is geopend. Koren kunnen zich aanmelden via een online formulier op de website van Code-X Music (www.code-music.nl). Het festival vindt plaats op zaterdag 12 maart 2011 in Almere-Haven en wordt georganiseerd door Code-X Music in samenwerking met de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging, afdeling bisdom Haarlem-Amsterdam.

Het festival staat open voor koren met een gemiddelde leeftijd van 26 jaar of hoger, die medewerking verlenen aan liturgische vieringen. Deze koren ondersteunen de liturgie met repertoire dat in muzikale zin kan variëren van pop tot licht klassiek. Tijdens het festival zingt ieder koor vier liederen, waarvan één is gekozen uit de bundel met verplichte werken, een themalied en een vrijlied. Het festivalthema sluit aan bij de zondagslezingen volgens het rooms-katholiek lectionarium. Dit jaar is dat 'Witter dan sneeuw', ontleend aan Psalm 51. Doel van het festival is niet alleen het aanwijzen van een winnend koor, maar ook het bieden van een landelijk evenement voor deze doelgroep waar men elkaar kan ontmoeten en inspireren.

Een vakjury, waarin onder meer een zangpedagoog, een kerkmusicus en een koordirigent zitting hebben, zal de optredens van de deelnemende koren beoordelen. Er worden prijzen uitgelooft voor onder meer de beste samenzang (met het publiek) en de beste uitstraling. Daarnaast zal de vakjury punten toekennen aan de hand van criteria als zuiverheid, dynamiek en aansluiting bij het thema. Het koor met de meeste punten wint het festival en mag zich een jaar lang 'beste middenkoor van Nederland' noemen. Nieuw dit jaar is dat koren de keuze krijgen voor het klassement in aanmerking te komen of niet. Ieder koor krijgt een juryrapport met nuttig en opbouwend commentaar.

Het Nationaal Middenkorenfestival is een initiatief van Code Music en de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging (NSGV). Aanmelden kan tot 6

januari 2011 (tenzij eerder het maximum aantal van twaalf is bereikt) via het online inschrijfformulier op www.code-music.nl.

Het festival wordt mede mogelijk gemaakt door Boekencentrum, rk spiritueel centrum de boskant, Berne Heeswijk, Vronesteyn en De Tiltenberg.

(BH; Nieuwsbrief Code Music; 26 november 2010)

Orgels H. Laurentius Voorschoten digitaal te beluisteren

Het hoofdorgel en koororgel van de H. Laurentiuskerk in Voorschoten zijn vanaf nu digitaal in hoogwaardige kwaliteit te beluisteren op de NSGV website: <http://www.nsgv.nl/service/gregoriusblad/december-2010.html>

De opnamen zijn gemaakt door de KRO en geven een schitterend klankbeeld van de beide orgels waar we met recht trots op kunnen zijn.

(Bron: Dr. Richard Bot; november 2010)

Henk Verhoef nieuwe organist Vrije Universiteit

Henk Verhoef is benoemd als opvolger van Ewald Kooiman als organist van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Verhoef wordt de nieuwe vaste bespeler van het Couperin-orgel in de aula van de Amsterdamse universiteit. Hij is per 1 januari 2011 benoemd als VU-organist en -beiaardier, meldde de VU in een persbericht.

Verhoef zal in zijn nieuwe rol geregeld het Couperinorgel bespelen, alsook het carillon van de universiteit. Dat klokkenspel, geplaatst op het dak van de kapel van de theologische faculteit, werd in 1972 door Eijsbouts gegoten en heeft 37 klokken. Ewald Kooiman, die in 2009 overleed, was meer dan 35 jaar als organist verbonden aan de VU, waar hij ook bijzonder hoogleraar orgelkunde was. In die functie werd eerder dr. Hans Fidom benoemd.

Verhoef studeerde orgel in Amsterdam en Parijs en beiaard aan de Nederlandse Beiaardschool. Hij is docent aan het conservatorium van Amsterdam en organist van de Amsterdamse Oude Kerk en Oosterkerk. Als dirigent leidt hij onder andere het door hem opgerichte ensemble Camerata Oude Kerk.

(BH; Reformatorisch Dagblad; 29 november 2010)

Oprichting nieuwe koren in kathedraal Rotterdam

In de HH Laurentius en Elisabeth Kathedraal worden nieuwe koren opgericht, die bij het vieren op zon- en feestdagen betrokken zijn. Kerkmuziek is een onmisbaar deel van de liturgische vieringen. "Muziek vertaalt namelijk alle denkbare emoties. Wat met woorden niet gezegd kan worden, kun je met en door muziek mogelijk wel uiten. Er komt een Meisjes- en Jongenskoor, een Multicultureel koor en uitbreiding van Gregoriaanse Schola Cantorum. In een kathedraal wordt ook de traditie in

ere gehouden. Het Gregoriaans klinkt over de hele wereld in RK kerken en is daarmee de universele zang van de RK kerk. Regelmatig zingen een viertal zangers het gregoriaans op sommige zondagen. We willen het aantal zangers uitbreiden en daarmee een gregoriaanse ‘Schola Cantorum’ (zo heet een koor dat gregoriaans zingt) oprichten.” aldus dirigent Marc Schaap.

(BH; Digitale nieuwsbrief Tussenbeide bisdom Rotterdam)

Roldudocent Hermans herbenoemd als adviseur Vaticaan

Paus Benedictus XVI heeft mgr. dr. Jo Hermans, docent aan de priesteropleiding van het bisdom Roermond te Rolduc in Kerkrade, voor een periode van vijf jaar benoemd tot consultor (adviseur) van de Vaticaanse Congregatie voor de goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten. In 2005 had paus Johannes-Paulus II de Nederlandse liturgiedeskundige Hermans ook reeds voor een gelijke termijn benoemd in deze adviseursfunctie ten dienste van de Romeinse Curie. Paus Benedictus XVI benoemde Hermans eerder ook tot expert bij de bisschoppensynode over de eucharistie (in 2005).

Adviseren over liturgische zaken voor de gehele Rooms-Katholieke Kerk is de inhoud van de taak van een consultor de Congregatie voor de Eredienst en de Regeling van de Sacramenten. Dit Vaticaanse departement geeft vorm aan het liturgische beleid van de wereldkerk en publiceert nieuwe liturgische uitgaven en richtlijnen. Sinds het Tweede Vaticaans Concilie legt de Rooms-katholieke Kerk nadruk op de internationalisering van het werk van de Romeinse Curie. Zo is bepaald dat de Congregatie voor de Eredienst wordt bijgestaan door een eigen groep van consultoren die uit alle volkeren door de paus moeten worden gekozen uit de meest deskundigen inzake liturgie. De consultoren komen van tijd tot tijd in het Vaticaan bijeen en kunnen door de congregatie ook persoonlijk geraadpleegd worden over liturgische beleidsonderwerpen. Jo Hermans is priester van het bisdom Roermond en sinds 2002 ook de secretaris van de Beleidssector Liturgie van de Nederlandse Bisschoppenconferentie en de Nationale Raad voor Liturgie. Hij publiceerde naast tal van artikelen ook een groot aantal boeken over liturgie en spiritualiteit, waarvan verschillende ook verschenen in andere talen.

(Bron: Bisdom Roermond; 3 december 2010)

Orgelbouwnieuws

Engels orgel in Ter Apel

In de St.-Willibrorduskerk te Ter Apel (een neogotische kerk van Alfred Tepe) is op zondag 7 november jl. een Nicholson-orgel uit 1891 in gebruik genomen. Oorspronkelijk gebouwd voor een kerk in Reading (bij Londen) kwam het in 1992 in bezit van orgelrestaurateur F.R. Feenstra uit Grootegast. Deze plaatste het 1992 in de St.-Ludgerkerk te Lichtenvoorde, maar tien jaar later werd deze kerk gesloten en het orgel opgeslagen. Het is thans gerestaureerd en van zijpanelen voorzien (die vanwege vorige opstellingen ontbraken). In ons land is het drieklaviers-Nicholson-orgel in de St.-Christoforuskerk te Schagen (1882) genoegzaam bekend.

De dispositie luidt als volgt:

Great Organ (C-g³): Open Diapason 8', Dulciana 8', Keraulophon 8', Clarabella 8', Harmonic Flute 4', Principal 4', Fifteenth 2'; **Swell Organ**: Open Diapason 8', Gamba 8', Salicional 8', Lieblich Gedackt 8', Voix celestes 8', Flute 4, Piccolo 2', Oboe 8'; **Pedal** (C-f¹): Bourdon 16', Principal 8'; **Werktuiglijke registers** (trekknoppen): Swell to Great, Swell to Pedal, Great to Pedal, zes treden voor vaste combinaties (zg. Combination pedals). Toonhoogte a¹= 450 Hz., winddruk 68 mm.
(RV/Orgelnieuws 6 november 2010)

Orgelrestauratie in Someren

Op zondag 11 juli is het gerestaureerde Smits-orgel in de St.-Lambertuskerk te Someren wederom in gebruik genomen. Verschuieren Orgelbouw te Heythuysen (met adviseurs Rog r van Dijk en Wim Diepenhorst) voerde de restauratie uit. De oorspronkelijke dispositie, klaviatuur en de spaanbalgen zijn gereconstrueerd. Al bij de bouw van het instrument in 1857 (twee klavieren en zelfstandig pedaal) bleef een aantal registers gereserveerd. Werkzaamheden door Franssen (1872), Vermeulen (1878, overplaatsing naar de nieuwe kerk in 1925, wijzigingen in 1963) brachten het instrument verder weg van het oorspronkelijke concept. Na de huidige reconstructie is het wachten nog op de toevoeging van de tongwerken van het Onderpositief (Harmonica 8' B/D) en Pedaal (Fagot 16', Trompet 8', Clairon 4' en Cink 2', en een Fluit 8'). Voorts is gebruik gemaakt van Smits-pijpwerk van elders. Door de balustrade-opstelling bevindt de klaviatuur zich aan de achterzijde. De volgende registers zijn thans aanwezig: **Hoofdmanuaal** (C-f³): Prestant 8' (deels nieuw), Bourdon 16', Portunaal 8', Holpijp 8', Prestant 4', Fluit 4', Quint 3' (nieuw), Octaaf 2', Mixtuur, Trompet 8' B/D (deels 1963/ nieuw), Clairon 4 (1963); **Onderpositief**: Holpijp 8',

Viola di gamba 8', Prestant 4' (deels nieuw), Fluit 4' (nieuw), Piccolo 2', Flageolet 1' (nieuw); **Pedaal** (C-d¹): Bourdon 16' (nieuw), Prestant 8' (1963), Prestant 4' (1963). Toonhoogte a¹= 422,5 Hz.
(RV/Orgelnieuws 22 september 2010)

Orgelrestauratie in Esch

In de St.-Willibrorduskerk te Esch werd op 6 november het Heyneman/Van Hirtum-orgel (ca. 1788/1817) na een restauratie door Hans van Rossum in gebruik genomen. Dit instrument was oorspronkelijk voor de Ned. Herv. Kerk te Vught gemaakt. Nadat het in 1795 door oprukkende Franse troepen zwaar was beschadigd maakte Hirtum windlade en delen van het pijpwerk nieuw. Nadien vonden werkzaamheden plaats door J.C. Schmidt, A.J. Graindorgue, O. Koch en J. de Koff. In 1961 is het orgel verkocht aan de St.-Willibrordusparochie te Esch, opgebouwd door vrijwilligers en geïntoneerd door Hubert Schreurs. Bij de huidige restauratie was de situatie van Van Hirtum uitgangspunt, een later toegevoegd pedaal (De Koff 1934) is verwijderd. Adviseur was Rog er van Dijk namens de KKOR. De dispositie van het eenmanualig instrument luidt:

Holpijp 8' (Heyneman), Flute travers 8' D (vermoedelijk Smits), Prestant 4' (Heyneman/nieuw), Fluyt 4' (Heyneman), Quintfluit 3' (deels Heyneman), Octaaf 2' (nieuw), Mixtuur III (bas Van Hirtum, discant nieuw), Kromhoorn 8 B (nieuw), Trompet 8' D (nieuw).

Toonhoogte a¹= 425,5 Hz., winddruk 60 mm.

(RV/Orgelnieuws 20 november 2010)

Nieuwe uitgaven

Klassieke Muziek Agenda 2011

Onlangs verscheen, als vanouds, bij uitgeverij Resonans de Klassieke Muziek Agenda 2011; de 27e editie. Naast de gebruikelijke pagina's om te beschrijven, waarbij een aantal concerten bij voorbaat al ingevoerd zijn, een lijst met nationale feestdagen, schoolvakanties, kalenders van 2011 en 2012, componisten-alfabet en tijdperkenoverzicht van de muziekgeschiedenis, etc. Maar natuurlijk ook wat interessante artikelen en overzichten. Voor programmeurs van concerten zijn de componisten-gedenkjaren 2011 en 2012 uiteraard erg handig: denk maar aan de geboortejaren van componisten als Gesualdo (1561), Franz Liszt (1811) en Jan Mul (1911), Leon Bo lmann (1862), Alphons Diepenbrock (1862) en Herman Strategier (1912), de sterfjaren van Tomas Luis de Victoria (1611) of Gustav Mahler en Felix-Alexandre Guilmant (beiden 1911) of Hans Leo Hassler (1612) om er maar een paar te noemen. Daar moeten we als kerkmusici toch wat mee kunnen.

Vermeldenswaard zijn artikelen over het Ives Ensemble, Liszt Concours en Nederlands oudste componistenverbond, het Genootschap van Nederlandse Componisten dat zijn eeuwfeest viert! Tenslotte nog een lijst met Conservatoria in Nederland en België en Symfonieorkesten, maar dan, vreemd genoeg, alleen die van Nederland.

Het formaat is zeer handig: 10x16,7 cm, met harde kaft! Aanbevolen dus.

Klassieke Muziek Agenda 2011, Uitg. Resonans, Noord Esweg 2, 7447 GB Hellendoorn, 0548-655263, www.uitgeverij-resonans.nl. ISBN 978-90-77860-17-5 (RH)

De mens staat centraal bij hertaling van religieus repertoire

Kerklied voorzien van een nieuwe laag

Hoe kan een oud kerklied ook vandaag nog een betekenis hebben? Vraag auteur Coot van Doesburgh om bij de bestaande melodie een nieuwe tekst te schrijven waarin iedereen zich herkent. God eruit, de mens erin. Bij de presentatie van de liedbundel en de cd 'Licht' liet Karin Bloemen gisteren horen hoe het bedoeld is. "Zo wordt de kerk voor iedereen."

Kerkelijke melodieën zijn vaak prachtig, vindt Karin Bloemen. Maar ja, die teksten. Loodzwaar, soms moeilijk te begrijpen en vaak wel héél erg Bijbelgericht. "Hel en verdoemenis vliegen je om de oren", zegt de zangeres. "Dat kan anders", was dan ook de leidraad van Coot van Doesburgh. Zij vestigde haar naam als tekstdichter met hits voor Paul de Leeuw en met de musical 'Mamma Mia!'. Voor 'Licht' hertaalde ze niet alleen klassiekers uit de kerk maar ook internationale traditionals. "God en Jezus gingen eruit, zodat iedereen ze mee kan zingen. Mijn teksten grijpen terug op basisgevoelens van het leven, waarin een breed publiek zich kan herkennen."

Zo maakten religieuze termen in haar teksten plaats voor algemenere begrippen als licht, zon en uitgestrekte handen.

Waar God traditioneel de steun en toeverlaat was, neemt nu een opzettelijk niet bij naam genoemde 'jij' die plaats vaak in.

Land of Hope And Glory werd 'Wees niet bang voor de waarheid, heb geen angst voor het woord'. En zo krijgt 'Dankt, dankt nu allen God' een nieuwe jas met 'Sta bij het leven stil en tel de zegeningen. Maak zelf het groot verschil dat zich niet laat verdringen'.

Restauratie

Het idee voor de bundel is van Tom Mikkers, algemeen secretaris van de Remonstrantse Broederschap. Hij vergelijkt de hertaling van de liedjes met de restauratie van een donker, oud gebouw. "Je neemt het onder handen om het licht en toegankelijk te maken. Door de eeuwen heen zijn er altijd pogingen gedaan om de boodschap op een toegankelijke manier onder de mensen te brengen." Maar mag je God en Jezus schrappen uit de tekst van deze monumenten? "Je moet het niet zien als schrappen. De nieuwe

teksten laten meer ruimte over om de dingen voor jezelf in te vullen . Zo komt er een laag bij.”

Troost

Coot van Doesburgh benadrukt dat de functie van de liederen niet is veranderd: “Ze zijn gemaakt om hoop, troost en houvast te bieden Door ze een frisse tekst te geven, spreken ze een nieuw publiek aan en kunnen ze weer jaren mee. De presentatie van de bundel en de gelijknamige cd vonden gisteren plaats bij het Catharijneconvent in Utrecht. Karin Bloemen zong daar. Dat de zangeres, die zelf niet kerkelijk is, het repertoire op cd zette, vindt ze symbolisch voor het project. “Het laat zien dat deze liedjes veel breder zijn dan de kerkbanken . De teksten weerspiegelen gevoelens waar we allemaal mee te maken hebben. Zo onderstreep je de diepere betekenis van de kerk als plek van saamhorigheid.” *Jan Vriend*

(BH; Haarlems Dagblad; 29 november 2010)

De bundel ‘Licht’ met honderd hertaalde kerkliederen en wereldmelodieën verschijnt bij uitgeverij Boekencentrum. Prijs € 12.50.

Opera omnia Jan Valkestijn

Mgr. drs. Jan Valkestijn en het documentatiecentrum van de NSGV in Utrecht hebben een werkenlijst met de composities van Jan Valkestijn samengesteld. Uitgaande van de bundels, serie-uitgaven en afzonderlijke uitgaven zijn de werken voor zover mogelijk in chronologische volgorde opgenomen.

Series waarin veel van de werken van Jan Valkestijn staan, zijn o.a.: Zang en Tegenzang, Zeven liederen voor de Eucharistie, Miscellanea, Kameleon, Nederlands-Engelse psalmen en Wisselende Gezangen voor het Liturgische jaar. Recente composities van deze auteur zijn o.a. een Pinksterlied in het Elimproject en een Vredeslied. In de lijst zijn alle DoNeK-recordnummers vermeld, waarmee DoNeK-abonnees * meer informatie kunnen krijgen op de website www.donek.nl. De werkenlijst kan gratis worden gedownload.

(NSGV; oktober 2010)

‘Franse Meesters in de Hofstad’

Op zaterdag 27 november vond de feestelijke CD-presentatie plaats van ‘Franse Meesters in de Hofstad’ met een concert en de overhandiging van het eerste exemplaar aan Dr. A.J.M. van der Helm, pastoor/deken van Den Haag e.o. in de kerk van H. Jacobus de Meerdere aan de Parkstraat in Den Haag.

Jos Laus bespeelde het Adema-Maarschalkerweerd orgel. Werken van Marchand – Boëly – Boëllmann – Franck – Vierne – Fleury- Messiaen – Langlais en Litaize. De CD kost € 15,-- excl. verzendkosten. De CD is ook

te bestellen bij laus@orange.nl na overmaking van € 17.50 incl. verzendkosten op nr. 383257972 onder vermelding van naam en adres. De CD wordt u dan toegezonden.
(*Jos Laus; 11 november 2010*)

Lied van de pelgrim

De Estse componist Arvo Pärt (geboren in 1935) heeft voor- en tegenstanders. Overeenstemming vinden ze op twee gebieden, al waarden ze die in tegengestelde zin. De voornaamste reden is dat Pärts muziek bijwijlen 'tot op het bot' is uitgepuurd, wat de voorstanders bijzonder poëtisch vinden en de tegenstanders afdoen als 'bijzonder dure noten'. Bovendien is het algemeen bekend dat Pärt in de ernstige moderne muziek het zoeken naar zin en God heeft binnengebracht op een manier die sterk is getekend door de orthodoxe kerkmuzikale traditie van zijn land. Mensen die weinig moeten hebben van Kerk en/of christelijke traditie, en het leven beschouwen als een volkomen 'binnenwerelds' verschijnsel, hebben dan ook soms moeite met deze componist. Nochtans moest Pärt zijn eerste werken componeren in heel moeilijke omstandigheden. Hij was als klankman verbonden aan Radio Talinn en hij moest zijn eenzame, mystieke zoektocht naar God ondernemen tegen de officiële communistische leer in. Toen hij later in het Westen bekendheid ging genieten, botste hij nog meermaals op de muur van het goedkope atheïsme in onze streken. In schaarse interviews herhaalt de man trouwens vaak dat hij de Westerse 'woestijn van het hart' erger vindt dan het gevaarlijk leven in zijn jaren onder het communisme.

Een van de grootste promotoren van Pärts werk is beslist zanger en dirigent Paul Hillier, die daarvoor trouwens samenwerkt met koren uit het Balticum. Maar de nieuwe cd met als 'hoofdschotel' een schitterend Te Deum is een productie van een jonge dirigent, Risto Joost, die een koor met een prachtig potentieel, Voces Musicales, met grote zorg bijeenkoos aan de Estse muziekacademie. Hou dit koor in de gaten, want als men deze stemmen kan bijeenhouden, wordt dit een absolute topper. Wie Pilgrim's Song of Nunc Dimittis beluistert, zal dit meteen beamen. Of men nu fan is van Pärt of een (nog te) overtuigen tegenstander. (JC)

Arvo Pärt, Pilgrim's Song, door het kamerkoor Voces Musicales en de Talinn Sinfonietta, onder leiding van Risto Joost, Estonian Record Productions, (distributie Codaex), ERP 2309, 21,15 euro.

(*BH; Kerknet; november 2010*)

Opleidingen, cursussen, studiedagen

Lieddag 'Woord door klank' met liederen van Mariëtte Harinck

Bent u muzikaal, zingt u graag en houdt u van meerstemmige samenzang en nieuwe Nederlandstalige liturgische muziek? Dan is deze lieddag op 12 februari 2011 echt iets voor u. Doe mee ! U bent van harte welkom.

Mariëtte Harinck is een bijzondere componist met een eigen stijl. De teksten van de liederen zijn geschreven door voornamelijk vrouwelijke dichters als Jannet Delver, Ida Gerhardt, Vasalis en Nel Veerman. De liederen zijn goed bruikbaar in vieringen. Mariëtte Harinck woont in Italië en zal op de dag aanwezig zijn en een toelichting geven op haar ideeën bij het maken van de liederen. Dirigent is Rob Witte en pianist is Erik Onnink.

Het programma omvat het oefenen van ca. 15 liederen, incl. koffie-, lunch en theepauze en vespers m.m.v. lieddag-koor en solisten (vrije toegang voor alle belangstellenden)

Locatie : Bevrijdingskerk, Ritzema Bosweg 18 te Wageningen

Meer informatie vindt u op www.johanneskoor.nl.

Liedmiddag Dirk Zwart

Muziekuitgeverij Nootzaak organiseert op zaterdag 15 januari 2011 een LIEDMIDDAG rond de kerkmuziek van Dirk Zwart, die gehouden wordt in de Opstandingskerk in Houten van 13.00-17.00 uur. Tijdens deze middag kunt u kennismaken met de liturgische muziek van Dirk Zwart.

Website: www.dirkzwart.com

Aan de slag! kom naar de Kinderkoördirigendag

Op zaterdag 15 januari 2011 organiseert het Centrum Amateurkunst Flevoland een kinderkoördirigendag voor zowel professionele als amateur kinderkoördirigenten, schoolkoördirigenten, vakleerkrachten muziek uit het basisonderwijs en conservatoriumstudenten.

De studiedag wordt gegeven in de Muziekschool te Harderwijk en duurt van 10.00 tot 17.00 uur. Onder leiding van ervaren kinderkoördirigenten wordt veel repertoire doorgezongen en kunt u kiezen uit zes interessante workshops gegeven door docenten die hun sporen hebben verdiend binnen de Nederlandse kinderkoorwereld. Ook zullen er diverse uitgeverijen aanwezig zijn met bladmuziek voor kinderkoor zodat u in de gelegenheid bent deze in te zien én te kopen. Kosten: € 35,- (studenten € 25,-) Adres: Markt 1 3841 CE Harderwijk

Voor meer informatie: m.effing@centrumamateurkunst.nl

De dag wordt samen georganiseerd met Kunst en Cultuur Gelderland en Kunst en Cultuur Overijssel.

Bron: <http://kinderkoördirigenten.web-log.nl/blog/>

Studiedag kinderkoördirigenten 19 maart 2010

Het Bestuur van de KCZB Commissie Jong nodigt dirigenten van Kinderkoren van harte uit om inspiratie op te doen op een speciaal voor hen georganiseerde dag. Deze studiedag wordt gehouden op: zaterdag 19 maart 2011 van 10.00 - 16.30 uur in de Opstandingskerk, Het Kant 1, 3995 DZ Houten.

Ook dirigenten van kerkelijke organisaties zijn van harte uitgenodigd, zoals het Centrum voor de Kerkzang en de NSGV (Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging). Het wordt dus een grote landelijke studiedag voor alle dirigenten van kinderkoren en -cantorijen, die zich bezig houden met christelijk en/of kerkelijk repertoire. Waarom mag u deze dag niet missen?

Diverse professionele en zeer ervaren kinderkoördirigenten zullen zowel met de kinderen als met de dirigenten aan het werk gaan: Mariette Effing, Catrien Posthumus Meyjes en Thea Endedijk.

Kosten € 35,-- per persoon. Bij opgave vóór 1 februari 2011 ontvangt u een korting van € 5,-- en betaalt u € 30,--. Bij uw inschrijving via de website van de KCZB machtigt u de KCZB te Voorschoten éénmalig om het verschuldigde bedrag van uw rekening af te schrijven.

(KCZB; november 2010)

Bij wijze van boeteviering

Evert Wagter

OPENING

Geliefde medeleden, we kunnen ons in ons vak heel druk maken over zaken die ons betreffen en die niet goed geregeld zijn. Ik noem: het 'nieuwe' rechtspositiereglement waar we al zo lang op wachten, het gedrag van parochiebesturen als het gaat om honoraria en reiskosten, het minder- of niet-geschoolde en niet-denkende deel van de parochianen dat – lijkt het wel – allemaal zitting heeft in overlegorganen en commissies van de parochie waar de vakmusicus qualitate qua bij aanschuift en waarvoor hij (zij=hij) ook vaak níet hoeft te verschijnen ondanks dat het zijn vakgebied betreft, de positie van de vakopleiding, de contacten met de Bisschoppenconferentie, gedelegeerden of referenten daarvan, enzovoort... We maken ons er terecht druk om, moeten we zeker blijven doen. Maar...

BOETE I

Hoe handelen wijzelf?

I Zijn onze sociale vaardigheden wel op orde? Hoe communiceren wij met parochianen in commissies, werkgroepen en andere overlegorganen, hoe gaan we om met 'losse' parochianen? Met koorleden, leden van koor- en parochiebesturen?

Al jaren pleit ik voor het opnemen in het 'curriculum' van minimaal een semester vergadertechniek en massapsychologie/groepspsychologie. (Een massa die steeds kleiner wordt!)

II Hoe doen we het financieel? Zijn onze reiskostendeclaraties wel in overeenstemming met de werkelijk gemaakte kosten? Zijn de door ons gevraagde honoraria wel in overstemming met de 'richtlijnen'? Of nemen we juist genoeg met minder en doen we daardoor aan zeer ernstig marktbederf? Laten we ons benoemen terwijl we eventuele ziekten geheim houden? Leuken we ons curriculum vitae op? Bijvoorbeeld, zijn we bij masterclasses toevoerder geweest in plaats van deelnemer?

Ook hier geldt: eenvoudige administratie en specifieke belastingzaken opnemen in opleiding.

III Als een collega op goede gronden (kennis, smaak, inzicht, geld) ontslag neemt of op dezelfde gronden, maar dan kunnen ze discutabel zijn, ontslag krijgt, hoe besmet vinden we deze functie dan? Nemen we zelf, zonder collegiaal-ethische overweging, zo'n betrekking aan of solliciteren wij er zonder last of ruggespraak naar?

Er zijn veel voorbeelden van dergelijk, verwerpelijk gedrag. Eén van de schrijnendste voorbeelden is het volgende. Enkele jaren geleden kwam een Kathedraal in het zuiden des lands, aan de monding van een rivier, vrij; de vigerend musicus kon niet anders dan ontslag nemen. Je kunt A ontslag nemen, B krijgen en C je kunt in een positie komen dat je wel ontslag moet nemen; je hebt dan zelf ontslag genomen maar door 'dwang' heb je in feite ontslag gekregen. Nu, de Kathedraal kwam vrij en wat schetst mijn opperste verbazing: een bestuurslid van een, ons niet onbekende, vakvereniging stapte in de opengevallen betrekking. Of het zonder dieper nadenken ging, weet ik niet. De zaak ligt er.

IV Hoe vaak maken wij collegae zwart? Verspreiden lasterpraat of twifelen 'en public' aan zijn 'kunnen'?

Net als bovenstaand: evenzeer een kwestie van ethiek!

V Hoe avontuurlijk zijn wij in onze praktijk als het gaat om de liturgisch-muzikale invulling van de vieringen? Spelen we museaal of 'van deze tijd'? Improviseren we slap en vormloos voor de vuist weg of 'maken' we er wat

van? Laten we onze koorleden en parochianen muziekliterair verder kijken dan hun horizon?

Dit zijn zaken van geestelijke gezondheidszorg!

VI Wat doen wij aan onze eigen intellectuele vorming? Maken wij ons voldoende stof op allerlei terreinen (literatuur, kunst, filosofie, religie, muziek) echt 'eigen'? Houden we de vakliteratuur voldoende bij, wat doen we aan na- en bijscholing? Kortom, zijn we nieuwsgierig genoeg? Zetten we ons ook in voor de algemene vaktaak of denken we 'mijn tijd duurt het wel, na mij de zondvloed'?

Geen twijfel aan, na ons – of nog tijdens ons leven – de zondvloed maar er is geen reden die te bespoedigen door inactiviteit! Daarbij, wie niet nieuwsgierig is, is in feite al dood.

VII Hoe staat het met de kerkmuzikale zomeropruiming waartoe ik u in een eerder artikel heb aangespoord? Heeft u de moed gehad te snijden in eigen noten? Is een deel van uw – ongetwijfeld zeer geïnspireerde en toch – overbodige composities al gewikkeld in de krant van gisteren? Eergisteren? Vorige week? Zo niet, dan is de krant van morgen nog een laatste, reddende optie.

BOETE II

Wil de update van uw ethisch bewustzijn al vloten?

Heeft u daarbij de klassieke volgorde voor ogen gehad:

- 1 Examinatio (zelfonderzoek, gewetensonderzoek;
privata = in kleine, besloten kring of zelfs publica = in het openbaar)
- 2 Contritio (berouw)
- 3 Confessio (belijdenis, i.e. biecht)
- 4 Paenitentia (straf, i.e. genoegdoening)
- 5 Satisfactio ('lozing', i.e. voldoening, vergeving)?

De zeven, klassieke boetepsalmen kunnen u, in de aangegeven volgorde, van nut zijn: psalm 6 en 37, psalm 50, psalm 101, 109 en 142 en psalm 32 ('Oude' telling!).

SLOT

Ja, geliefde medeleden, het is een echt bewaarartikel geworden; om te lezen in de Advent, de Veertigdagentijd en op alle vrijdagen (en andere vasten- en onthoudingsdagen). Doorgaans lees ik niets terug, maar deze bijdrage wel. Het ethisch leven, het nieuwe leven begint nu. U was al begonnen? Des te beter!

(de redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van dit artikel)

(advertentie)

Het gemengd zangkoor Con Amore
van de Trinitas Parochie in Leidschendam

zoekt per 1 januari 2011

een enthousiaste en vakbekwame

DIRIGENT/E

Die op aangename en kundige manier
het koor kan leiden, en die in staat is de
liturgie met muziek en zang inhoud te geven.

Het repertoire van het koor bestaat o.a. uit meerstemmige
kerkmuziek in Nederlands en Latijn, voorts de
vaste Gregoriaanse gezangen.

De repetitieavond is op donderdag van 19.45 tot 22.00 uur
Het koor zingt de 2^e en 4^e zondag van de maand
en op hoogtijdagen.

Wij bieden salariëring en rechtspositie
volgens de richtlijnen van het Bisdom.

U kunt uw sollicitatie sturen aan:

Mevrouw C. de Groot,
Rijnlandstraat 115 2265 WB Leidschendam.
Telefoon 070 - 7786684
E-mail: corriedegroot@casema.nl

(advertentie)

R.K. PAROCHIE VAN DE H. GERARDUS MAJELLA

Het Kerkbestuur van de Rooms Katholieke parochie H. Gerardus Majella te Utrecht zoekt voor haar gemengde zangkoor, Capella Majellana, een

Koordinator

De dirigent is een gekwalificeerd musicus met kennis van koordirectie, bij voorkeur met enige jaren ervaring.

Van de dirigent wordt verwacht dat hij:

- Koorleiding en -directie voert tijdens de daarvoor aangewezen erediensten.
- De wekelijkse koorrepetities leidt en zo nodig extra repetities, in overleg, inlast.
- Zich dienstbaar opstelt ten aanzien van de Rooms Katholieke eredienst.
- Een gedegen kennis heeft van de Rooms Katholieke traditie, dan wel dat hij/zij bereid is zich hierin te verdiepen en zich deze kennis eigen te maken.

In deze functie zal de dirigent nauw samenwerken met de organist van de parochie.

Gegadigde wordt verzocht voor 31 december 2010 een brief te richten aan het Kerkbestuur van de Parochie H. Gerardus Majella, Vleutenseweg 517, 3532 HK Utrecht of via de e-mail: info@GerardusMajella.nl.

Voor muzikale informatie over het koor kunt u zich wenden tot Mevrouw K. Timmer, tel. 030-6889749, bestuurslid van het koor. Overige informatie kan worden ingewonnen bij de Heer M.W. As, tel. 0348-412138, vicevoorzitter van het kerkbestuur.

Het Capella Majellana is het gemengde koor van de Sint Gerardus Majella Parochie te Utrecht.

Het koor bestaat uit ca. 25 actieve leden en zingt, behoudens de tweede zondag van de maand en tijdens de schoolvakantie in de zomer, in de regel op de zondag in de Hoogmis van 10.00 uur en op vrijwel alle overige kerkelijke feestdagen. Het koor repeteert op de donderdagavond van 20.00 - 22.00 uur.

Het repertoire bestaat uit meerstemmige missen, motetten en liederen, voor het overgrote deel Latijn, maar men zingt ook enig Nederlands, Engels, Duits, en Frans repertoire. Ook de volkszang krijgt de aandacht en wordt door het koor ondersteund. Ter ondersteuning van het Capella Majellana beschikt de St. Gerardus Majellakerk over een Maarschalkerweerd orgel, dat in de regel wordt bespeeld door de organist van de parochie, Mevrouw C. Raymakers - Lee.

De parochie kent nog twee andere koren, een Schola Cantorum, dat de gregoriaanse zang verzorgt tijdens Hoogmis op de tweede zondag van de maand en een jeugdkoor dat zingt op de laatste zondag van de maand tijdens de H. Mis van half 12. Deze beide koren hebben een eigen koordirectie.

[pagina bedoeld leeg]

[pagina bedoeld leeg]